

Zó spreken dat de rumoerige Kamer luistert, en de media je citeren. Dat is de opgave van de Nederlandse politieke leiders tijdens de Algemene Beschouwingen. Over neologismen, flashmobs en machtige metaforen.

JAAP DE JONG

Hoe kom ik in het nieuws?

Tien debattips voor de Algemene Beschouwingen

Begin september zijn de verlopen van de Nederlandse politieke leiders ingetrokken. Want de derde woensdag van september, de dag nadat de koning de Troonrede heeft uitgesproken, moeten zij hun beste toespraak van het jaar houden, tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen. In dat zenuwslopende tweedaagse debat hebben ze de kans hun beleidsplannen zo aantrekkelijk mogelijk voor te stellen en de harten van hun kiezers te raken. Of ten minste de aandacht te trekken van de media. Reputaties worden dan gemaakt en gebroken.

Tijdens deze Algemene Beschouwingen mogen alleen de zestien fractieleiders van de Tweede Kamer en de premier spreken, onder leiding van de Kamervoorzitter. De grootste partijen mogen het langst spreken: de VVD en de PvdA elk veertig minuten, Norbert Klein van de fractie Klein maar vijf. Maar alle sprekers kunnen met scherpe – en vaak goed voorbereide – interrupties toch hun stempel op de beide dagen drukken.

Het antwoord van de premier tijdens de tweede dag duurt vele uren, kritisch onderbroken door de oppositieleiders. De overige ministers in ‘vak K’, waar de leden van het kabinet zitten, moeten zwijgen en luisteren, net als de burgers op de publieke tribune.

Wat kunnen de sprekers en hun speechschrijvers – en vooral ook de nieuwe leider van de ChristenUnie, Gert-Jan Segers, en de nieuwe Kamervoorzitter, Khadija Arib – opsteken van de ervaringen van de Algemene Beschouwingen in

2015? Een verzameling van tien beproefde retorische technieken om het debat te bepalen en het nieuws te halen.

1. Beeldspraak

De prins onder de stijlmiddelen is de goedgeplaatste beeldspraak. Terug naar 2015. D66-fractieleider Alexander Pechtold maakt met een uitgewerkt beeld zijn standpunt duidelijk dat CDA-leider Sybrand van Haersma Buma zich er de afgelopen periode politiek gemakkelijk van af heeft gemaakt:

Het hele voorjaar hebben we daar staan ploegen, hebben we daar staan rooien, hebben we daar in die bomen alles staan doen, dit en dat. We hebben die hele tuin op orde. De tuinstoelen worden buitengezet en Buma zegt dan: ‘Nou, ik ga wel zitten.’

Het beeld van de luie tuinman Buma werkt op de lachspieren van de aanwezigen en het zou gaan rondzingen in de media. Buma moet nu eens eindelijk mee gaan doen en politieke verantwoordelijkheid nemen, is de boodschap.

Ook Emile Roemer (SP) spreekt in beelden: “Wat de PVV steeds doet, is bommen gooien op een kruisvat, maar vervolgens wegsturen als een vluchtelingenstroom ontstaat.” En Tunahan Kuzu (Groep Kuzu/Öztürk, tegenwoordig DENK) begint en eindigt zijn betoog met dezelfde vergelijking: “Het kabinet is een soort uitgetelde smartphone. De accu is op en de telefoon moet voortdurend aan de voe-